

ВИДАВНИЧА СПРАВА ТА РЕДАГУВАННЯ

Тетяна Єжижанська,
старший викладач кафедри видавничої справи
Інституту журналістики
Київського університету імені Бориса Грінченка

Tetiana Yezhyzhanska,
Senior Lecturer at the Department of Publishing Studies,
Institute of Journalism
at Borys Grinchenko Kyiv University
Email: t.yezhyzhanska@kubg.edu.ua
ORCID iD 0000-0002-4114-7207

Олена Осмоловська,
доцент кафедри видавничої справи
Інституту журналістики
Київського університету імені Бориса Грінченка,
кандидат історичних наук

Olena Osmolovska,
Candidate of Historical Sciences,
Associate Professor at the Department of Publishing Studies,
Institute of Journalism
at Borys Grinchenko Kyiv University
Email: o.osmolovska@kubg.edu.ua
ORCID iD 0000-0002-7665-505X

Олег Харченко,
доцент кафедри видавничої справи
Інституту журналістики
Київського університету імені Бориса Грінченка,
кандидат філологічних наук

Oleg Kharchenko,
Candidate of Philological Sciences,
Associate Professor at the Department of Publishing Studies,
Institute of Journalism
at Borys Grinchenko Kyiv University
Email: ov.kharchenko@kubg.edu.ua
ORCID iD 0000-0002-6263-4573

<https://doi.org/10.28925/2524-2644.2021.2-12.1>

УДК 655.4:659.4

ПРОЄКТНА ДІЯЛЬНІСТЬ У ФОРМУВАННІ ФАХОВИХ (СПЕЦІАЛЬНИХ) КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ

PROJECT ACTIVITIES IN FORMING PROFESSIONAL COMPETENCIES OF FUTURE SPECIALISTS

У статті висвітлено роль методів проєктів у навчанні студентів Інституту журналістики Київського університету імені Бориса Грінченка. Названо й схарактеризовано фестивалі, гуртки й проєкти, які організуються на кафедрі видавничої справи. Вказано мету і завдання цих заходів, проаналізовано результати і напруження, описано роль і місце фестивалів, гуртків, проєктів у навчальному процесі. Зазначено, які фахові компетентності формуються під час викладання курсів, що вивчають студенти-журналісти освітньої програми «Видавнича справа та редагування». Автори доходять висновків про можливість проєктів у розвитку фахових компетентностей та їхню важливість у досягненні програмних результатів навчання.

Ключові слова: фахові компетентності, програмні результати навчання, проєктна діяльність закладу вищої освіти, кафедра видавничої справи, Інститут журналістики, Київський університет імені Бориса Грінченка.

The article highlights the role of project methods in teaching students of the Institute of Journalism at Borys Grinchenko Kyiv University. It is presented and described festivals, clubs and projects organised at the Department of Publishing. The aim and tasks of these events are indicated, the results and findings are analysed, the role and place of festivals, clubs, projects in the educational process are described. It is claimed that professional competencies are formed during the courses studied by students-journalists of the educational programme "Publishing and Editing". The authors draw conclusions about the possibilities of projects in the development of professional competencies and their importance in achieving programme learning outcomes.

Key words: professional competencies, programme learning outcomes, project activities of higher education institutions, Department of Publishing, Institute of Journalism, Borys Grinchenko Kyiv University.

Вступ. Нинішніх студентів важливо навчати так, щоб уже за час перебування у стінах закладів вищої освіти вони здобули необхідні компетентності, які допоможуть їм успішно працевлаштуватись і будувати кар'єру. Освітні заклади вже сьогодні повинні відгукнутись на таку потребу суспільства й особливу увагу звертати на формування фахових компетентностей у майбутніх фахівців. У цьому може допомогти навчання на реальних проектах, яке є складовою практико-орієнтованого навчання на кафедрі видавничої справи Інституту журналістики Київського університету імені Бориса Грінченка. Одним із видів реалізації практико-орієнтованого підходу є проектна діяльність студентів освітньої програми «Видавнича справа та редагування». Зокрема, на кафедрі функціонує англomовний гурток, реалізується проект «Київ — всесвітня книжкова столиця», проводиться низка фестивалів різного тематичного спрямування, які дають можливість студентам взяти участь у проекті або в організації та проведенні заходів, здобути важливі для майбутньої професійної діяльності фахові компетентності. Пропонуємо розглянути навчання на реальних проектах у закладі вищої освіти як ефективний засіб формування фахових компетентностей і досягнення програмних результатів навчання студентів освітньої програми «Видавнича справа та редагування» під час вивчення низки курсів. Саме це й зумовлює актуальність теми дослідження.

Огляд літератури і попередніх досліджень. У теорії менеджменту всі навички поділяють на дві великі групи: *hard skills* (тверді навички) — професійні, технічні, які можна наочно продемонструвати; та відповідно *soft skills* (м'які навички) — комунікативні й управлінські (наприклад, налагодження стосунків, робота в команді, слухання і розуміння співрозмовника, проведення переговорів, навички спілкування, ораторське мистецтво, проведення презентацій, ведення дискусій, вирішення проблем, лідерство, розв'язання конфліктних ситуацій) [2]. Поділяючи думку про те, що

«саме розвиткові комунікативних знань, вмінь і навичок варто приділяти особливу увагу в університетських курсах» [8, с. 30], розглянемо, які компетентності формуються у студентів під час реалізації проектів кафедри видавничої справи Інституту журналістики Київського університету імені Бориса Грінченка.

Згідно з визначенням Міжнародного департаменту стандартів для навчання та освіти (International Board of Standards for Training, Performance and Instruction (IBSTPI)), компетентність — це спроможність особистості кваліфіковано здійснювати діяльність, виконувати завдання або роботу. Поняття компетентності охоплює набір знань, навичок і відносин, що дають змогу індивіду ефективно діяти або виконувати певні функції, спрямовані на досягнення стандартів у професійній галузі або сфері діяльності [1]. Для того, щоб полегшити процес оцінювання компетентностей, Департамент пропонує виокремити у цьому понятті такі індикатори, як здобуті знання, вміння, навички та навчальні досягнення. Сьогодні існує суперечність, пов'язана з «невідповідністю вимог суспільства до комунікативних компетентностей особистості та низьким рівнем формування комунікативних компетентностей у студентів закладів вищої освіти» [10, с. 31].

На думку Г. Горбенко, саме завдяки практико-орієнтованому підходу молодь володітиме навичками XXI ст., зокрема щодо вирішення проблем, уміння здобувати і застосовувати нові знання, працювати в команді, уміння вести переговори тощо, тобто так званими м'якими навичками, і стверджує, що, «зважаючи на запропоновані компетентності, такий досвід відкриває перед студентами та майбутніми випускниками безмежні можливості на сучасному ринку праці як вітчизняному, так і європейському» [6, с. 85].

Одним із найефективніших засобів формування професійної компетентності майбутніх фахівців є проектна діяльність. Метод проектів був відомий ще з 20-х років ХХ ст. Вільям Кілпатрік розробив «проектну систему навчання», що передбачала включення студентів безпосередньо

в практичну діяльність з метою опанування теоретичних знань. Проектна діяльність вважається сучасними фахівцями однією із форм інноваційних методичних технологій навчання як така, що активно «стимулює інтерес студентів до нових знань, впливає на їхній розвиток через вирішення проблем і застосування цих знань у конкретній практичній діяльності» [14]. Переконливою є думка про те, що «практико-орієнтоване навчання — це насамперед проектна робота зі студентами ... і чим реальніші і вагоміші проекти, тим цікавіше навчання і якісніші його результати» [16, с. 23]. Метод проектів є одним із інноваційних методів викладання практичних дисциплін з видавничої справи у закладі вищої освіти, а реальні довгострокові проекти, скеровані на отримання запланованих результатів, «по-перше, підвищують якість освіти; по-друге, сприяють поліпшенню іміджу навчального закладу; по-третє, розв'язують важливі видавничі і культурні завдання» [16, с. 23]. Одним із видів проектної діяльності є фестивальна, яка здатна формувати у студентів важливі компетентності. У нашій статті щодо цього виду діяльності Інституту журналістики Київського університету імені Бориса Грінченка [5] наголошується на її освітній функції, яка дає «можливість студентам різних спеціальностей взяти участь в організації та проведенні фестивальних заходів та отримати важливі для майбутньої професійної діяльності вміння і навички» [5, с. 74]. Спираючись на власний досвід організаційної роботи, Я. Куліш доходить висновків про фестивальну діяльність як складову неформальної освіти студентів [15].

Завдяки новим підходам до організації навчання в Інституті журналістики Київського університету імені Бориса Грінченка, зокрема впровадженню практико-орієнтованого навчання, формуванню компетентностей сприяють проекти, над якими працюють викладачі й студенти кафедри видавничої справи.

Об'єкт дослідження — проектна діяльність кафедри видавничої справи Інституту журналістики.

Предмет дослідження — вплив проектної діяльності на формування загальних і фахових компетентностей студентів.

Мета дослідження полягає у розкритті особливостей використання проектів, фестивалів та гуртків кафедри в процесі підготовки сучасних фахівців.

Для досягнення поставленої мети необхідно виконати такі **завдання**:

— систематизувати теоретичні знання про формування компетентностей у студентів закладів вищої освіти;

— з'ясувати, які фахові компетентності розвиваються у студентів як учасників і організаторів проектів кафедри;

— визначити програмні результати навчання, які отримують студенти під час вивчення курсів за освітньою програмою «Видавнича справа та редагування»;

— проаналізувати результати проектної діяльності з позиції взаємодії формальної та неформальної освіти у сфері підготовки фахівців журналістських спеціальностей.

Методи дослідження. Реалізація мети та завдань розвідки зумовила використання низки методів: аналіз, синтез, індукцію, дедукцію, узагальнення. Для вивчення стану розробленості теми було застосовано комплекс загальнонаукових методів: аналізу, синтезу і узагальнення. Аналіз дав змогу розглянути освітню програму з видавничої справи та редагування, аби виокремити ті компетентності, які формуються під час проектів кафедри. Дослідження студентських фестивалів “Smart Blog” та “Book Fashion”, англomовного гуртка та проекту «Київ — всевітня книжкова столиця» допомогло виявити їхні функціональні характеристики. Методом аналізу і порівняння розглянуто компетентності й програмні результати навчання, які розвиває проектна діяльність.

Результати й обговорення. Варіативність методів практико-орієнтованого навчання на базі кафедри видавничої справи Інституту журналістики Київського університету імені Бориса Грінченка знаходить своє відображення, зокрема, у студентській проектній діяльності. Навички проектного менеджменту дають змогу студентам відчувати себе конкурентоспроможними на сучасному ринку медіапослуг. Сьогодні основна робота підприємств видавничої галузі будується саме на принципах та практиці проектної діяльності. Тому особливо важливо підготувати студентів до успішної професійної реалізації.

Вирішення проблеми формування / розвитку комунікативної компетенції студентів відбувається під час вивчення різних курсів, передбачених освітньою програмою «Видавнича справа та редагування», та тих, що пропонуються викладачами кафедри видавничої справи для вільного вибору студентів.

Участь студентів освітньої програми «Видавнича справа та редагування» у проекті «Київ — всевітня книжкова столиця», англomовному гуртку та в підготовці й проведенні фестивалів дає їм змогу поглиблювати загальні, фахові чи спеціальні компетентності, а також розвивати додаткові.

Проект «Київ — всесвітня книжкова столиця» реалізується на кафедрі видавничої справи з 2017 р. [18]. Про його актуальність та успішність свідчить підтримка з боку Департаменту суспільних комунікацій КМДА [7].

Проект запропонований для реалізації студентів III курсу ОП «Видавнича справа та редагування» в рамках самостійної роботи дисципліни «Видавничий бізнес». Навчальна дисципліна передбачає, зокрема, формування у студентів системи теоретичних, методичних знань про основи видавничого бізнесу, функціонування видавничого ринку, організації маркетингової діяльності видавництва, а реалізація проекту дає змогу досягти цієї мети сучасними засобами, вдосконалюючи здобуті професійні навички.

Для реалізації проекту студентів «Київ — книжкова столиця» було взято за основу міжнародний проект ЮНЕСКО «Всесвітня книжкова столиця» [3], резолюція про створення якого була прийнята 2 листопада 2001 р. на Генеральній конференції ЮНЕСКО. Міста-переможці визначає Консультативний комітет, до якого входять представники ЮНЕСКО, Міжнародної асоціації видавців, Міжнародного авторського форуму і Міжнародної федерації бібліотечних асоціацій та установ. До 2003 р. міста номінувалися без громадського обговорення, а починаючи з 2004 р. переможці визначаються за допомогою громадського голосування. Повноваження міста-переможця тривають зі Всесвітнього дня книги й авторського права (23 квітня) і до 22 квітня наступного року. «Проект є іміджевим і не передбачає грошової винагороди для переможця. Однією з умов для претендентів на почесне звання книжкової столиці є можливість фінансування культурних програм, пов'язаних з літературно-видавничою діяльністю, та залучення до участі в програмі місцевих наукових і літературних спільнот» [17; 13]. Цей міжнародний проект було взято за основу й адаптовано під професійну орієнтацію курсу про міжнародний видавничий бізнес. Важливо, що під час реалізації проекту враховане муніципальне підпорядкування Університету Грінченка. Студентський проект отримав назву «Київ — всесвітня книжкова столиця»; його мета — презентація студентами книжкових особливостей Києва засобами візуалізації. Основні завдання проекту полягають у тому, що, вивчивши та проаналізувавши інформацію про проект ЮНЕСКО «Всесвітня книжкова столиця», учасники студентської ініціативи представляють місто Київ умовним номінантом на здобуття такого почесного статусу. Для виконання завдання

вони мають ознайомитись з міжнародним проектом «Всесвітня книжкова столиця»; дослідити основні книжкові події Києва та видавничий актив міста; сформуванню студентську проектну команду; підготувати книжкову візитівку міста і продемонструвати результати проекту на публічній презентації.

Основні етапи реалізації студентської проектної діяльності.

Етап I. Ознайомчий — студенти мають розглянути інформацію про проект «Всесвітня книжкова столиця» на офіційному сайті ЮНЕСКО [3]; проаналізувати критерії, які висуваються до міст-кандидатів, ознайомитися з апікаційною формою, яку заповнюють уповноважені від міста-кандидата [4]; запропонувати своє бачення, як можна репрезентувати Київ як Всесвітню книжкову столицю; вивчити та проаналізувати попередні студентські проекти «Київ — всесвітня книжкова столиця»; здійснити моніторинг публікацій у ЗМІ щодо висвітлення цікавих фактів та подій про книжкові заходи, інфраструктуру й видатних особистостей Києва.

Етап II. Креативний — студенти вдосконалюють свої навички командної роботи та здатність до самоорганізації. Пропонується провести загальні збори курсу (це можна робити як в аудиторному форматі, так і неформальному, у тому числі дистанційному). Застосовуючи метод «мозкового штурму» слід напрацювати кілька найбільш вдалих та цікавих форматів проекту. Обмежень до формату не встановлюється, бажано, щоб він містив інноваційні методи та технології, максимально передавав зміст проекту. Студентам рекомендується використовувати таланти та творчі здібності при виконанні проекту.

Етап III. Проектний — студентам рекомендується шляхом простого голосування вибрати найкращий формат проекту для реалізації та перейти до планування роботи. Далі, виходячи з аспектів власних професійних здібностей, здобутих навичок, ролі в колективі та здатності брати на себе відповідальність, їм пропонується розподілити роботу над загальним проектом. Таким чином утвориться кілька проектних груп, хтось може виконувати індивідуальне завдання. Пропонується обрати серед студентів координатора проекту та двох субкоординаторів. Для успішної реалізації проекту студентам рекомендовано визначити формат комунікації в середині проекту.

Етап IV. Зведення робіт — відбувається об'єднання результатів усіх проектних команд в один загальний проект.

Eman V. Презентаційний — публічна презентація курсом свого проекту. Традиційно студенти Інституту журналістики представляють проект «Київ — всесвітня книжкова столиця» протягом Грінченківської декади (перша декада грудня). Під час презентації кожен студент має продемонструвати свою роботу над проектом.

Eman VI. Підсумковий — кожен студент індивідуально заповнює анкету виконання проекту, в якій має можливість оцінити роботу субкоординаторів та координатора.

Викладач оцінює роботу студентів, виходячи з результатів публічної презентації та оцінки координатора.

Підготовка проекту «Київ — всесвітня книжкова столиця» дає змогу студентам розвивати спеціальні компетентності спеціальності: СК03. Здатність створювати медіапродукт; СК04. Здатність організувати й контролювати командну професійну діяльність, а також додаткові спеціальні (фахові) компетентності: СК08. Навички розробки та реалізації видавничих бізнес-проектів. Сукупність компетентностей, здобутих у процесі навчання, — це результати навчання. Підготовка проекту «Київ — всесвітня книжкова столиця» допомагає студентам досягти таких програмних результатів навчання: ПРН06. Планувати свою діяльність та діяльність колективу з урахуванням цілей, обмежень та передбачуваних ризиків; ПРН21. Застосовувати основний алгоритм менеджерської діяльності (планування, організація, мотивація, контроль); ПРН24. Демонструвати здатність розробляти та реалізовувати видавничі бізнес-проекти [12, с. 16].

Англомовний гурток кафедри видавничої справи "Fact. Fiction. Opinion", яким керує доцент кафедри О. В. Харченко, діє з квітня 2019 р. з ініціативи активних студентів. Ідея створення англомовного гуртка, що працював би як творча майстерня з написання літературного, публіцистичного та журналістського контенту англійською мовою, підтримав головний редактор суспільно-видавничого видання «Грінченко-інформ» В. К. Ясиновський. Студенти-видавці отримали чудову можливість здобувати як теоретичні, так і практичні навички у створенні англомовного наповнення для рубрики газети "Fact / Opinion column".

Студенти Інституту журналістики КУБГ на англомовному гуртку кафедри видавничої справи "Fact. Fiction. Opinion" формують компетентності для своєї майбутньої професії. Професорсько-викладацький склад Інституту журналістики і редакція «Грінченко-інформ» максимально сприяють творчому розвитку студентів

у написанні різноманітного контенту, включаючи статті-думки, статті нон-фікшн, відгуки на книги, художні оповідання, гумористичні есе, репортажі тощо. За неповні два з половиною роки в рамках роботи цього англомовного гуртка студенти-видавці та їхні викладачі написали понад 1200 різнопланових журналістсько-публіцистичних статей і літературних творів англійською мовою. Нині рубрику газети "Fact / Opinion column", так само як і «Грінченко-інформ», читають у понад 30 країнах. Редактором-волонтером усіх англомовних статей є доцент Харченко О. В. Під час роботи гуртка студенти-видавці та журналісти здобувають знання з техніки написання англомовного контенту, включаючи різноманітні літературні прийоми, стилістичні фігури та композиційну структуру як літературних, так і публіцистичних матеріалів, притаманних англомовному комунікативному простору. Студенти вдосконалюють свою творчу літературно-публіцистичну майстерність і після закінчення навчання в Київському університеті імені Бориса Грінченка можуть впевнено називати себе "content writers", або «авторами англомовного контенту».

Проект запропонований для реалізації студентам III курсу ОП «Видавнича справа та редагування» в рамках дисциплін «Переклад з англійської мови в редакторській практиці» та «Англомовний професійний дискурс», які передбачають формування таких спеціальних компетентностей, як СК02. Здатність формувати інформаційний контент (зокрема, вміння вільно спілкуватися іноземною мовою в професійній діяльності; здатність до пошуку та обробки інформації англійською мовою в редакційній практиці); СК03. Здатність створювати медіапродукт (вміння генерувати нові ідеї у професійній сфері), та досягнення таких програмних результатів навчання: ПРН-14 Генерувати інформаційний контент. Використовувати знання зі специфіки створення і функціонування ЗМІ. Використовувати стандарти професійної діяльності; ПРН-15 Створювати грамотний медіапродукт на задану тему, визначеного жанру, з урахуванням каналу поширення чи платформи оприлюднення [12, с. 6–7].

Важливою складовою проектною діяльністю кафедри видавничої справи є організація і проведення двох масштабних фестивалів: *Всеукраїнського фестивалю блогерів "SmartBlog"* та *Всеукраїнського фестивалю буктрейлерів "BookFashion"*. Проект участі чи організації фестивалів запропонований для реалізації студентів III курсу ОП «Видавнича справа

та редагування» в рамках самостійної роботи з курсу «Інтегровані комунікації у видавничій справі».

- Участь в організації фестивалю передбачає:
 - створення і поширення рекламних чи PR-повідомлень про фестиваль;
 - залучення нових учасників, підтримування стосунків з постійними учасниками;
 - робота із партнерами фестивалю, а саме видавцями, спонсорами, лідерами думок;
 - залучення засобів масової інформації під час проведення церемонії нагородження переможців конкурсу;
 - запрошення відомих медіаперсон до участі у проведенні церемонії нагородження переможців конкурсу;
 - залучення спонсорів до фінансування переможців, листування, розміщення банерів, а також фото і відеозвіт, забезпечення зворотного зв'язку;
 - створення та поширення фірмового стилю фестивалю: інформаційні, рекламні листи, буклети, проспекти заходу;
 - участь у фестивалі (створення та надсилення конкурсної роботи);
 - організація церемонії нагородження переможців конкурсу;
 - підбиття підсумків, оцінювання результатів проведення заходу та висловлення пропозицій щодо організації Всеукраїнського фестивалю блогерів "SmartBlog" чи Всеукраїнського фестивалю буктрейлерів "BookFashion".

Підготовка проекту — фестивалів кафедри — дає змогу студентам розвивати спеціальні компетентності, які передбачені під час вивчення курсу «Інтегровані комунікації у видавничій справі»: СК01. Здатність застосовувати знання зі сфери соціальних комунікацій у своїй професійній діяльності; СК04. Здатність організувати й контролювати командну професійну діяльність; СК05. Здатність ефективно просувати створений медійний продукт, та досягати таких програмних результатів навчання: ПРН-13. Передбачати реакцію аудиторії на інформаційний продукт чи на інформаційні акції, зважаючи на положення й методи соціально-комунікаційних наук; ПРН-16. Планувати свою роботу та роботу колег, спрямовану як на генерування інформаційного контенту, так і створення медіапродукту, а також його промоцію; ПРН-17. Розміщувати оперативну інформацію про свій медіапродукт на доступних інтернет-платформах [12, с. 6–7].

Навчаючись на освітній програмі «Видавнича справа та редагування» спеціальності «Журналістика», студенти можуть

здійснювати вибір навчальних дисциплін, які допоможуть поглибити знання з реклами та PR у видавничій справі, створюють умови для поглиблення професійних знань у межах обраної спеціальності (освітньої програми) та здобуття додаткових спеціальних (фахових) компетентностей [11, с. 14–22]. Застосувати на практиці ці знання студенти мають можливість вже під час навчання на реальних проєктах — фестивалях всеукраїнського масштабу. Вибір студентом навчальних дисциплін «Блок 1 (тематичне спрямування «Реклама та PR у видавничій справі»)» створює умови для поглиблення професійних знань у межах обраної спеціальності (освітньої програми) та здобуття додаткових спеціальних компетентностей: СК02. Здатність формувати інформаційний контент; СК05. Здатність ефективно просувати створений медійний продукт, а також додаткових спеціальних (фахових) компетентностей: СК07. Навички розробки та реалізації стратегічних концепцій рекламних та PR проєктів в галузі видавничої справи, для досягнення таких програмних результатів навчання: ПРН02. Застосовувати знання зі сфери предметної спеціалізації для створення інформаційного продукту чи для проведення інформаційної акції; ПРН06. Планувати свою діяльність та діяльність колективу з урахуванням цілей, обмежень та передбачуваних ризиків; ПРН23. Демонструвати здатність розробляти та реалізовувати стратегічні концепції рекламних та PR проєктів у галузі видавничої справи [12, с. 15].

Вивчаючи різні теми з курсів, присвячених теорії і практиці зв'язків з громадськістю, студенти отримують завдання, пов'язані з організацією фестивалів кафедри. Вивчаючи курс «Теорія PR», метою якого є опанування необхідних теоретичних основ PR у видавничій справі, студенти здобувають знання та розуміння процесів, що відбуваються в галузі PR і видавничої справи: вчать формувати громадську думку, визначати цільову аудиторію заходу, шукати ефективні методи впливу на громадськість. Вивчаючи курс «Практика PR у видавничій справі», практикують здатність генерувати нові ідеї щодо PR-діяльності у видавничій галузі; вміння проводити PR-кампанії тощо. Організуючи і проводячи фестивалі, студенти застосовують базові уявлення про імідж і організацію PR-заходів у сучасній видавничій галузі, адже фестивалі відіграють важливу іміджотвірну функцію для Інституту журналістики й Університету Грінченка. Під час вивчення практики «Промоція новинок книгодруку» особлива увага звертається на практичне застосування

засобів і методів популяризації видань як традиційних, так і новітніх (у т. ч. поширення рецензій і відгуків через блоги, розроблення буктрейлерів, що вписується в концепцію як фестивалю блогерів, так і фестивалю буктрейлерів) [9]. Студенти ведуть книжкові блоги чи пишуть пости у соцмережах, які популяризують новинки книгодруку, створюють буктрейлери, тому самі часто беруть участь у фестивалі блогерів чи буктрейлерів.

Організатори фестивалю повинні вміти налагоджувати роботу й із журналістами, створювати документи для засобів масової інформації, організувати і проводити пресзаходи. Тому для студентів освітньої програми «Видавнича справа та редагування» запропоновано курс за вибором «Медіарейлінг», де вони навчаються створювати інформаційні приводи і писати пресрелізи та інші тексти для ЗМІ, зокрема й про фестивалі; складати базу контактів ЗМІ для кожного фестивалю, на практиці навчаються контактувати із журналістами, запрошуючи їх на заходи, організовуючи пресзаходи у рамках фестивалю. На реальному проекті студенти навчаються аналізувати роль різноманітних каналів розповсюдження інформації для кожного фестивалю, оцінювати ефективність останнього. Усі ці компетенції необхідні фахівцям, які працюватимуть у PR-відділах чи пресслужбах видавництва або культурними менеджерами конкурсів, фестивалів, ярмарків тощо.

Окрім дисциплін з циклу зв'язків з громадськістю студенти освітньої програми «Видавнича справа та редагування» вивчають ще такі дисципліни, як «Теорія реклами», «Практика реклами у видавничій справі», «Технології виробництва та розміщення рекламного продукту», «Копірайтинг в рекламі і PR».

У результаті навчання на цих курсах майбутні фахівці здобувають вміння:

- передбачати реакцію аудиторії на інформаційний продукт чи інформаційні акції, зважаючи на положення й методи соціально-комунікаційних наук;
- генерувати інформаційний контент. Застосовувати знання зі специфіки створення і функціонування ЗМІ. Використовувати стандарти професійної діяльності;
- створювати грамотний медіапродукт на задану тему, визначеного жанру, з урахуванням каналу поширення чи платформи оприлюднення;
- планувати свою роботу та роботу колег, спрямовану як на генерування інформаційного контенту, так і створення медіапродукту, а також його промоцію;

— розміщувати оперативну інформацію про свій медіапродукт на доступних інтернет-платформах.

Участь у організації фестивалів дає можливість студентам вправлятися у професіях редактора, SMM-спеціаліста, PR-менеджера, сценариста, режисера, медіакоординатора, декоратора, web-дизайнера, графічного дизайнера, фотографа, оператора. Утім, важливо, що всі ці навички вони можуть практикувати під час організаційної роботи над проектом у співпраці з видавництвами, відомими людьми та літературними преміями, які є партнерами фестивалю.

Протягом реалізації усіх проектів кафедри за погодженням з викладачами курсів студенти можуть використовувати можливості *Навчально-виробничих майстерень Інституту журналістики*: Центру сучасних комунікацій, Центру мультимедійних технологій, Інформаційно-аналітичного центру, Навчальної лабораторії радіомовлення «Radio BG», НВМ «Грінченко-інформ», НВМ тележурналістики «Астудія», НВМ «Студентська пресслужба».

Висновки та перспективи подальших пошуків. Отже, метод проектів як один із основних методів практико-орієнтованого навчання є ефективним у формуванні компетентностей і досягненні програмних результатів студентів закладів вищої освіти. Проекти (у т. ч. фестивалі, гуртки) розвивають у майбутніх фахівців спеціальні компетентності, зокрема «здатність застосовувати знання зі сфери соціальних комунікацій у своїй професійній діяльності». Важливо, що студенти застосовують ці знання не після завершення навчання чи під час проходження практики, а безпосередньо у ході навчання, у форматі неформальної освіти.

Студенти здобувають такі компетентності, як «здатність формувати інформаційний контент» чи «здатність створювати медіапродукт», коли самі стають учасниками фестивалю і створюють конкурсні роботи, або ж коли є організаторами заходу і ведуть сторінки у соцмережах, поширюють рекламні й PR-матеріали, проводять презентації фестивалю серед потенційної аудиторії. Вони створюють рекламно-інформаційні буклети, проспекти, банери, фотозони, де використовують знання, здобуті під час вивчення курсів «Дизайн та верстка», «Комп'ютерна графіка» тощо. Вивчаючи «Основи відеозйомки та монтажу», навчаються створювати буктрейлери. Розробляючи проекти з курсу «Книжкові видання», створюють буктрейлери для книг.

Особлива роль групових проектів — у формуванні такої компетентності, як «здатність

організувати й контролювати командну професійну діяльність», оскільки саме студенти є організаторами заходу, вони самі розподіляють ролі й обов'язки організаторів, вчать працювати в команді. Спеціальну компетентність, таку як «здатність ефективно просувати створений медійний продукт», здобувають тоді, коли просувають і свої роботи, і роботи учасників, а також створюють рекламно-інформаційні матеріали про фестивалі, гурток та інші проекти.

Програмні результати навчання, які отримують студенти під час вивчення курсів за освітньою програмою «Видавнича справа та редагування», у тому числі й за допомогою навчання за методом проектів, це вміння «передбачати реакцію аудиторії на інформаційний продукт чи на інформаційні акції», «генерувати інформаційний контент, використовуючи знання зі специфіки створення і функціонування ЗМІ, а також стандарти професійної діяльності», «створювати грамотний медіапродукт на задану тему, визначеного жанру, з урахуванням каналу поширення чи платформи оприлюднення», «планувати свою роботу та роботу колег, спрямовану як на генерування інформаційного контенту, так і створення медіапродукту, а також його промоцію», «розміщувати оперативну інформацію про свій медіапродукт на доступних інтернет-платформах».

Водночас результати проектної діяльності студентів є наслідком взаємодії формальної та неформальної освіти в сфері підготовки фахівців журналістських спеціальностей.

Список використаних джерел

1. Competencies. *International Board of Standards for Training, Performance and Instruction (IBSTPI)*. URL: <http://www.ibstpi.org/competencies.htm> (дата звернення: 17.11.2021).
2. Gerencer Tom. Hard Skills vs Soft Skills: List of Best Examples for the Workplace. URL: <https://zety.com/blog/hard-skills-soft-skills> (дата звернення: 17.11.2021).
3. UNESCO World Book Capital. URL: <https://en.unesco.org/world-book-capital-city> (дата звернення: 17.11.2021).
4. World Book Capital. APPLICATION FORM. URL: https://en.unesco.org/sites/default/files/applicationform_en_2023.pdf (дата звернення: 17.11.2021).
5. Вернигора Н. М., Куліш Я. О. Фестивальна діяльність Інституту журналістики Київського університету імені Бориса Грінченка. *Інтегровані комунікації*. 2018. 2 (6). С. 74–78.
6. Горбенко Г. В. Практико-орієнтоване навчання під час підготовки бакалаврів Інституту журналістики Київського університету імені Бориса Грінченка. *Інтегровані комунікації*. 2017. № 4. С. 80–86.

7. Департамент суспільних комунікацій підтримує ініціативу студентів Київського університету імені Бориса Грінченка «Київ — Всесвітня книжкова столиця-2020». URL: <https://dsk.kyivcity.gov.ua/news/2882.html>; <https://dsk.kyivcity.gov.ua/files/2017/12/11/Kyiv-mizhnarodna-knyzhkova-stolyca.pdf> (дата звернення: 17.11.2021).

8. Єжижанська Т., Осадча М. Проблеми формування комунікативної компетентності майбутніх фахівців. *Наукові записки. Серія: «Культура та соціальні комунікації»*. Острог: Вид-во Нац. ун-ту «Острозька академія», 2012. Вип. 3. 272 с. С. 23–32.

9. Єжижанська Т. С. Роль фестивалів буктрейлерів у популяризації новинок книгодруку. *Актуальні проблеми теорії, методології та практики соціальних комунікацій: мат-ли IV Міжвузівського наукового семінару (м. Луцьк, 23 трав. 2018 р.)* / упоряд. О. М. Маціборська. Луцьк: ПВНЗ «Академія рекреаційних технологій і права», 2018. Вип. 4. 68 с. С. 20–25.

10. Єжижанська Т. С. Комунікативна компетентність особистості в умовах становлення інформаційного суспільства. *Проблеми формування інформаційної культури особистості: зб. мат-ів Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнародною участю (м. Маріуполь, 01 листопада 2013 р.)* / за загал. ред. Г. І. Батичко. Маріуполь, 2013. 276 с. С. 31–33.

11. Єжижанська Т. С. Підготовка PR-менеджерів для українських книжкових видавництв за спеціалізацією «Реклама та PR у видавничій справі» на кафедрі видавничої справи Університету Грінченка. *Інтегровані комунікації*. 2018. Вип. 1. С. 14–22.

12. Зміни до освітньо-професійної програми 061.00.03 «Видавнича справа та редагування» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Київ, 2020. 17 с. URL: https://kubg.edu.ua/images/stories/Departaments/vstupnikam/ij/2019/opp_vsr_bak_zminy.pdf (дата звернення: 17.11.2021).

13. Книжкові столиці: мандрівний формат у міжнародному спектрі. К.: Український інститут книги. 48 с. URL: <https://drive.google.com/file/d/1GgeCKfUnw7xX8Pu7BlDRH7PaErFDtcV/view> (дата звернення: 17.11.2021).

14. Косович О. Проектна діяльність як одна з форм інноваційних методичних технологій навчання. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота*. 2011. Вип. 22. С. 76–78.

15. Куліш Я. О. Фестивальна діяльність в неформальній освіті студентів. *Соціальні комунікації і нові комунікативні технології: мат-ли Всеукр. наук.-практ. конф. Запоріжжя: Класичний приватний університет*. 2018. С. 96–100.

16. Осмоловська О. А. Проект «Київ — Всесвітня книжкова столиця»: перспективи реалізації. *Інтегровані комунікації*. 2018. № 1 (5). С. 23–27.

17. Проект «Київ — Всесвітня книжкова столиця». URL: <https://litcentr.in.ua/news/2017-12-07-7189> (дата звернення: 17.11.2021).

18. Ресурс студентського проекту 2020 року. URL: <https://darydvoryanets.wixsite.com/kyivbookcapital> (дата звернення: 17.11.2021); Студентський проект 2017 року. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=f86CPRWPt1c> (дата

звернення: 17.11.2021); Студентський проект 2018 року.
URL: <https://www.youtube.com/watch?v=5W7VyuiDwpU>
(дата звернення: 17.11.2021).

References

1. Competencies. *International Board of Standards for Training, Performance and Instruction (IBSTPI)*. [in English]. <http://www.ibstpi.org/competencies.htm>
2. Gerencer, Tom. *Hard Skills vs Soft Skills: List of Best Examples for the Workplace*. [in English]. <https://zety.com/blog/hard-skills-soft-skills>
3. *UNESCO World Book Capital*. [in English]. <https://en.unesco.org/world-book-capital-city>
4. *World Book Capital. APPLICATION FORM*. [in English]. https://en.unesco.org/sites/default/files/applicationform_en_2023.pdf
5. Vernyhora, N. M., & Kulish, Ya. O. (2018). Festyvalna diialnist Instytutu zhurnalistyky Kyivskoho universytetu imeni Borysa Grinchenka [Festival Activity of the Institute of Journalism at Borys Grinchenko Kyiv University]. *Integrated Communications*, 2 (6), pp. 74–78 [in Ukrainian].
6. Horbenko, Halyna (2017). Praktyko-orientovane navchannia pid chas pidhotovky bakalavriiv Instytutu zhurnalistyky Kyivskoho universytetu imeni Borysa Grinchenka [Practical Training in Terms of Bachelor-Level Program at The Institute of Journalism of Borys Grinchenko Kyiv University]. *Integrated Communications*, 4, pp. 80–86 [in Ukrainian].
7. *The Department of Public Communications will Support the Initiative of students of Borys Grinchenko Kyiv University "Kyiv — World Book Capital"* (2020). [in Ukrainian]. <https://dsk.kyivcity.gov.ua/news/2882.html>
<https://dsk.kyivcity.gov.ua/files/2017/12/11/Kyiv-mizhnarodna-knyzhkova-stolycyia.pdf>
8. Yezhyzhanska, T., & Osadcha, M. (2012). Problemy formuvannia komunikativnoi kompetentnosti maibutnikh fakhivtsiv [Problems of Formation of Communicative Competence of Future Specialists]. *Scientific notes. Culture and Social Communications Series*. Ostroh: Publishing House of the National University "Ostroh Academy", Issue 3, pp. 23–32 [in Ukrainian].
9. Yezhyzhanska, T. S. (2018). Rol festyvaliv buktreileriv u populiaryzatsii novynok knyhodruku [The Role of Book Trailer Festivals in the Popularization of Novelties of Book Printing]. *Aktualni problem teorii, metodolohii ta praktyky sotsialnykh komunikatsii*: materials of the IV Interuniversity Scientific Seminar (Lutsk, May 23, 2018). Lutsk: Higher Educational Institution "Academy of Recreational Technologies and Law", Issue. 4, 68 p., pp. 20–25 [in Ukrainian].
10. Yezhyzhanska, T. S. (2013). Komunikativna kompetentnist osobystosti v umovakh stanovlennia informatsiinoho suspilstva [Communicative Competence of Personality in the Conditions of Formation of Information Society]. *Problemy formuvannia informatsiinoi kultury osobystosti*: collected materials of All-Ukrainian scientific-practical conference with international participation, Mariupol, November 1, 2013, pp. 31–33 [in Ukrainian].
11. Yezhyzhanska, T. S. (2018). Training of PR-managers for Ukrainian Book Publishing Houses on the specialisation "Advertising and PR in Publishing" at the Department of Publishing of Borys Grinchenko Kyiv University. *Integrated Communications*, Issue 1, pp. 14–22 [in Ukrainian].
12. Zminy do osvithno-profesiinoi prohramy 061.00.03 «Vydavnycha sprava ta redahuvannia» pershoho (bakalavrskoho) rivnia vyshchoi osvity [The Changes to the Educational-Professional Program 061.00.03 "Publishing and Editing" of the First (Bachelor's) Level of Higher Education]. (2020). Kyiv, 17 p. [in Ukrainian]. https://kubg.edu.ua/images/stories/Departaments/vstupnikam/ij/2019/opp_vsr_bak_zminy.pdf
13. Knyzhkovi stolytsi: mandrivnyi format u mizhnarodnomu spektri [Book Capitals: Traveling Format in the International Spectrum]. (2017). Kyiv, Ukrainian Book Institute, brochure [in Ukrainian]. <https://drive.google.com/file/d/1GgeCKfUnw7xX8Pu7BlDRH7PaErFDt/iew>
14. Kosovych, O. (2011). Proektna diialnist yak odna z form innovatsiinykh metodychnykh tekhnolohii navchannia [Project Activity as One of the Forms of Innovative Methodical Technologies of Education]. *Scientific bulletin of Uzhhorod University. Series: Pedagogy. Social Work*, Issue 22, pp. 76–78 [in Ukrainian].
15. Kulish, Ya. O. (2018). Festival Activity in Informal Education of Students. *Social Communications and New Communicative Technologies*: materialy Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii. Zaporizhzhia: Kласychnyi pryvatnyi universytet, pp. 96–100 [in Ukrainian].
16. Kyiv — World Book Capital (2020). [in Ukrainian]. <https://dsk.kyivcity.gov.ua/news/2882.html>
<https://dsk.kyivcity.gov.ua/files/2017/12/11/Kyiv-mizhnarodna-knyzhkova-stolycyia.pdf>
17. Osmolovska, O. A. (2018). Proekt «Kyiv — Vsesvitnia knyzhkova stolytsia»: perspektyvy realizatsii [Project "Kyiv — World Book Capital": Prospects for implementation]. *Integrated Communications*, 1 (5), pp. 23–27 [in Ukrainian].
18. Resurs studentskoho proiektu 2020 roku [Resource of the student project of 2020] [in Ukrainian]. <https://darydvoryanets.wixsite.com/kyivbookcapital>
Student project of 2017 [in Ukrainian]. <https://www.youtube.com/watch?v=f86CPRWPt1c>
Student project of 2018 [in Ukrainian]. <https://www.youtube.com/watch?v=5W7VyuiDwpU>

Подано до редакції: 23.11.2021 р.
Прийнято до друку: 23.12.2021 р.